

Barn och skolnämndens arbetsutskott

§35

Dnr BSN 2024-242

Utredning avseende omfattning, huvudmannaskap och lokalisering av öppen förskola Beslut

Barn- och skolnämndens arbetsutskott föreslår:

- Barn- och skolnämnden tar del av barn- och utbildningskontorets utredning gällande öppen förskola och beslutar att uppdraget i verksamhetsplanen är slutfört.
- Barn- och Skolnämnden uppdrar Barn- och Utbildningsförvaltningen att inleda samtal med KSON för att återkomma med förslag på samorganisering av de nuvarande öppna förskolorna hos en huvudman.

Sammanfattning av ärendet

I nu läget finns det öppna förskolor i Hallstavik och Norrtälje med två olika huvudmän. De två verksamheterna bör sammanföras till en huvudman för att kunna samorganisera ledning och organisering. Att samorganisera de öppna förskolornas arbete kan ge stora utvecklingsmöjligheter av verksamheten.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande Utredning öppen förskola
Bilaga 1. Utredning öppen förskola

Beslutande sammanträde

Beslutsgång

Ordföranden frågar om barn- och skolnämndens arbetsutskott kan besluta i enlighet med barn- och utbildningskontorets tjänsteutlåtandes förslag, och finner att barn- och skolnämndens arbetsutskott beslutar i enlighet med förslaget.

Paragrafen är justerad

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Förvaltning och avdelning

Handläggare: Henrik Sundblom
Titel: Avdelningschef förskola
E-post: Henrik.sundblom@norrtalje.se

Till: Barn- och skolnämndens arbetsutskott

Omfattning, huvudmannaskap och lokalisering av öppen förskola

Förslag till beslut

1. Barn- och skolnämnden tar del av barn- och utbildningskontorets utredning gällande öppen förskola och beslutar att uppdraget i verksamhetsplanen är slutfört.
2. Barn- och Skolnämnden uppdrar Barn- och Utbildningsförvaltningen att inleda samtal med KSON för att återkomma med förslag på samorganisering av de nuvarande öppna förskolorna hos en huvudman.

Sammanfattning av tjänsteutlåtandet

I nu läget finns det öppna förskolor i Hallstavik och Norrtälje med två olika huvudmän. De två verksamheterna bör sammanföras till en huvudman för att kunna samorganisera ledning och organisering. Att samorganisera de öppna förskolornas arbete kan ge stora utvecklingsmöjligheter av verksamheten.

Ärendet

Beskrivning

Förvaltningen har i Mål och budget 2024-2026 givits i uppdrag att utreda omfattning, huvudmannaskap och lokalisering av öppna förskolan för att bättre nå fler invånare i behov av den öppna förskolans verksamhet, där särskilt behovet av finskspråkig verksamhet tillgodoses.

Lagkrav

Skollagen 8.kap – förskolan: Uppsökande verksamhet

12 a § Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst och varje vår då barnet inte har en plats i förskola, fram till våren när barnet fyller sex år.

Koppling till gällande styrdokument

I Norrtälje kommuns reglemente för Barn- och Skolnämnden:

Obligatoriska uppgifter enligt speciallagstiftning

§ 3 Barn- och skolnämnden fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom enligt skollagen (2010:800) och tillämpliga skolförordningar.

I barn- och skolnämndens uppgifter ingår att leda och samordna verksamheten inom följande skolformer:

- annan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola och fritidshem, samt annan pedagogisk verksamhet i form av öppen förskola, öppen fritidsverksamhet, samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds,

Ekonomiska konsekvenser och riskanalys

Den verksamhet som blir huvudman förslås att ta över budgetposten från den andra organisationen.

Förvaltningens analys och slutsatser

I nu läget finns det öppna förskolor i Hallstavik och Norrtälje med två olika huvudmän. De två verksamheterna bör sammanföras till en huvudman för att kunna samorganisera ledning och organisering. Att samorganisera de öppna förskolornas arbete kan ge stora utvecklingsmöjligheter av verksamheterna gemensamt. Norrtälje kommuns reglemente uppdrar åt och Barn- och Utbildningsförvaltningen att organisera öppen förskola vilket kan vara en lösning. Alternativt att verksamheterna samlas hos Tio100. Den verksamhet som blir huvudman förslås då att ta över budgetposten från den andra organisationen.

Öppna förskolans ledarskap och vidareutveckling av nuvarande verksamheter kan samordnas av en enhetschef. Den chefen kan med fördel leda de båda verksamheterna och även om uppdrag ges verka för en utökning av öppen förskola i Rimbo och/eller Älmsta.

Tidplaner

Verksamheten överförs till en huvudman från och med budgetåret 2025.

Jenny Nordström
Förvaltningsdirektör
Barn – och Utbildningsförvaltningen

Henrik Sundblom
Avdelningschef förskola
Barn – och Utbildningsförvaltningen

Bilagor

Bilaga 1. Utredning öppen förskola

Beslut skickas till

Skriv här i fältet enligt instruktion i separat dokument.

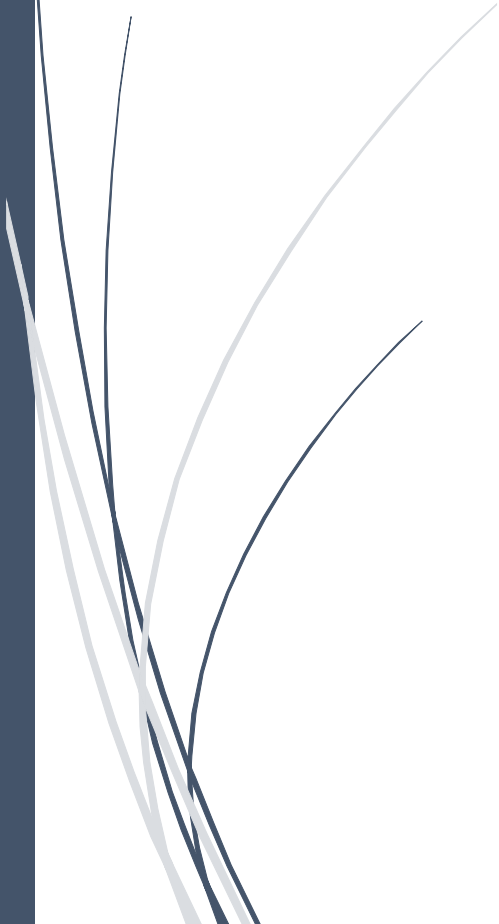

NORRTÄLJE
KOMMUN

Omfattning, huvudmannaskap och lokalisering av öppen förskola

BSN 2024-242

Avdelning förskola
Barn- och utbildningskontoret

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Inledning	3
2 Begränsningar och metod	3
3 Resultat	3
3.1 Nuläget med öppna förskolor i Norrtälje kommun	3
3.2 Hur ser det ut i våra grannkommuner	4
3.3 Kunskapsöversikt från SKR och Folkhälsomyndigheten	4
3.4 Lagrum och regleringar	6
3.5 Behov	7
3.6 Ekonomi	8
4 Analys och utvecklingsmöjligheter	8
5 Slutsatser/förslag till utveckling	9
6 Material och underlag	11

Sammanfattning

Barn- och utbildningsförvaltningen har i Mål och budget 2024-2026 och verksamhetsplan 2024 givits i uppdrag att utreda omfattning, huvudmannaskap och lokalisering av öppna förskolan för att bättre nå fler invånare i behov av den öppna förskolans verksamhet, där särskilt behovet av finskspråkig verksamhet tillgodoses.

I nu läget finns det öppna förskolor i Hallstavik och Norrtälje med två olika huvudmän. De två verksamheterna bör sammanföras till en huvudman för att kunna samorganisera ledning och organisering. Att samorganisera de öppna förskolornas arbete kan ge stora utvecklingsmöjligheter av verksamheterna gemensamt. Norrtälje kommuns reglemente uppdrar åt och Barn- och Utbildningsförvaltningen att organisera öppen förskola vilket kan vara en lösning. Alternativt att verksamheterna samlas hos Tio100. Den verksamhet som blir huvudman förslås då att ta över budgetposten från den andra organisationen.

Öppna förskoleverksamheten inom "familjens hus" för fortsatt bra verksamhet till invånarna i Norrtälje kommun oavsett vem som bär huvudmannaskapet. Den organisation som samlar öppna förskolorna kan om uppdrag ges verka för en utökning av öppen förskola i Rimbo men möjligen även i Älmsta där det finns barnavårdscentraler. Fler verksamheter eller höjd ambitionsnivå på nuvarande verksamheter kan kostnadsberäknas om det efterfrågas.

1 Inledning

Barn- och skolnämnden har givit barn- och utbildningsförvaltningen i uppdrag att utreda omfattning, huvudmannaskap och lokalisering av öppna förskolan för att bättre nå fler invånare i behov av den öppna förskolans verksamhet, där särskilt behovet av finskspråkig verksamhet tillgodoses.

Öppna förskolan beskrivs av Skolverket i "Allmänna råd med kommentarer för öppen förskola" (publicerad 2000) enligt följande: Öppen förskola är en kompletterande form av förskoleverksamhet som riktar sig till barn som inte är inskrivna i förskola samt förälder, dagbarnvårdare (pedagogisk omsorg) eller annan vuxen som har ansvar för medföljande barn. Den öppna förskolan erbjuder barn och medföljande förälder pedagogisk gruppverksamhet. Verksamheten kan samtidigt ge föräldrar stöd i föräldrarollen som kan vara utmanande som nybliven förälder.

Målsättningen och syftet med Öppna förskolan är att erbjuda barnen en pedagogisk verksamhet i grupp tillsammans med medföljande vuxen, samtidigt får de vuxna möjlighet till social gemenskap. På Skolverkets webbplats klassas öppen förskola som annan pedagogisk verksamhet. Barnen är inte inskrivna utan föräldrarna bestämmer om och hur mycket barnet ska delta.

2 Begränsningar och metod

Underlagen till utredningen är framtagna av statistik ifrån elevadministrationssystemet Edlevo, angående andel barn i Norrtälje kommun som går på förskola. Kartläggning av de instanser som bedriver öppen barnverksamhet i kommunen samt en omvärldsspaning kring hur det ser ut i närliggande kommuner. Samt sammanfattningar ur nationella rapporter om öppen förskola och familjecentraler.

3 Redovisning av utgångsläget

3.1 Nuläget med öppna förskolor i Norrtälje kommun

I Norrtälje kommun finns för närvarande två öppna förskolor som finansieras av Norrtälje kommuns budget. I Hallstavik drivs verksamheten med Barn- och skolnämnden som huvudman och i Norrtälje stad med Tio100 som huvudman. Därutöver bedriver även Svenska kyrkan öppen verksamhet för föräldralediga eller hemmavarande föräldrar ned barn på ett flertal orter i kommunen.

Öppna förskolan i Hallstavik

Barn och utbildningsförvaltningen ansvarar för öppna förskolan i Hallstavik. I verksamheten erbjuds en miljö anpassad för barn mellan 0 - 6 år och deras vårdnadshavare. Det som erbjuds är möjlighet att leka, samtala, skapa, läsa böcker och sjunga tillsammans. Verksamheten är öppen förmiddagar vardagar mellan klockan 9 och 12. Några särskilda aktiviteter riktade insatser mot finsktalande familjer förekommer inte, däremot finns en anställd medarbetare som talar finska och kan möta de finsktalande besökarna och involvera dem i pågående aktiviteter. Olika utbildningar riktade till nyblivna vårdnadshavare erbjuds och samverkan sker även med barnvårdscentralen, biblioteket och förskolorna i närheten. Verksamheten har under året bytt lokal och är numera inhys i lokaler mellan Hallsta skola och förskola Linden. Besökarantalet har haft en viss ökning efter flytten.

Öppna förskolan i Norrtälje

Öppna förskolan i Tio100s regi i Norrtälje har öppet alla vardagar i riktad verksamheten olika tider för olika åldrar på besökande barn. I verksamheten arbetar två förskollärare. Verksamheten erbjuder utbildningar och tematräffar riktade till vårdnadshavare, såsom exempelvis ABC Föräldrautbildning 3 - 12 år, Lilla ABC stöd till vårdnadshavare och information om barnets utveckling, hjärt- och lungräddning av utbildad personal från vården samt spädbarnsmassage. Det var enligt verksamhetens egna uppgifter 4314 vuxna och 4642 barn, totalt 8956 som besökte verksamheten under 2023. Verksamheten organiseras i form av ett "Familjens hus" i anslutning till bland annat BVC och BUP.

Öppna förskolor i Svenska kyrkans regi

Svenska kyrkans verksamhet skiljer sig mellan de olika orterna där verksamhet bedrivs för föräldralediga. Det erbjuds aktiviteter såsom sångstunder, måla och pyssla. I kyrkans verksamhet så förekommer aktiviteter med konfessionella inslag i verksamheten. Verksamhet erbjuds i Norrtälje stad på tre olika adresser som kompletterar varandra och erbjuder verksamhet på vardagar. I Älmsta och Rimbo bedrivs verksamhet två dagar per vecka. Bergshamra, Riala, Rådmansö och Edsbro har öppet en dag per vecka. Blidö en dag varannan vecka. I dialog med Svenska kyrkan framkommer att de saknar övergripande statistik för antalet besök.

3.2 Hur ser det ut i våra grannkommuner

I Österåkers kommun finns öppna förskolan på två av kommunens orter i Åkersberga öppen vardagar och på Ljusterö en dag per vecka. Österåker har omkring 50 000 invånare. Östhammars kommun bedriver öppna förskolan som en familjecentral i Gimo. Öppen 4 dagar per vecka Östhammar har ca 22 000 invånare. I Vallentuna kommun finns en öppen förskola öppen vardagar. Vallentuna har ca 35 000 invånare. De tre kommunerna är alla mindre än Norrtälje både till ytan och invånarantal.

3.3 Kunskapsöversikt från SKR och Folkhälsomyndigheten

I SKRs rapport "Öppen förskola för språk och integration 2018-2020" framkommer att det finns Öppna förskolor i drygt 200 av Sveriges kommuner, trots att verksamheten är frivillig att anordna. Öppna förskolan arbetar enligt SKR hälsofrämjande och stödjande mot både barn och föräldrar. Det sker också ofta i samverkan med mödra- och barnhälsovård samt med individ- och familjeomsorg i en familjecentral.

SKRs rapport "Öppen förskola för språk och integration 2018-2020":¹

"Vad har vi lärt oss av överenskommelsen? Bland annat att det hos öppna förskolan och dess samverkansaktörer finns en mängd vägar till att både nå utrikes födda kvinnor och främja deras integration i samhället. Men också för att skapa förutsättningar till ett ökat deltagande i förskolan för deras barn. Här är några av våra viktigaste lärdomar:

1. I Sverige bor över 100 000 utomeuropeiskt födda kvinnor i åldern 20–44 år som är folkbokförda och har kommit till Sverige 2015 till 2020. Cirka hälften inleder sina första år i landet med föräldraledighet, vilket innebär en risk för att de redan från start halkar efter, eller i värsta fall ur, insatser för etablering. Både för dessa kvinnor, och för deras barn, finns allt att vinna på att korta deras väg till integration och etablering. Det blir en vinst för båda generationerna – och för samhället.

2. Öppna förskolan är en unik arena att möta en målgrupp som annars kan vara svår att nå. En framgångsfaktor är sammansättningen av professioner med erfarenhet av att

¹ Slutrapport till regeringen, Öppen förskola för språk och integration 2018–2020 sid. 5

arbeta flexibelt och individanpassat. Verksamheten är frivillig, vilket sänker trösklarna för dem som kanske står allra längst ifrån att etableras i samhället. Att kombinera riktade insatser, som språkundervisning och yrkesvägledning, med generella – där möjlighet ges att skapa nätverk med föräldrar som talar både det egna modersmålet och svenska – är en annan viktig framgångsfaktor för öppna förskolan. Den är också en ingång till det svenska utbildningsväsendet för barn med utländsk bakgrund genom att visa vad förskolan kan erbjuda och hur den fungerar.

3. Öppna förskolan i många av landets kommuner erbjuder viktiga insatser riktade till utrikes födda föräldrar som ingen annan aktör ansvarar för. Insatserna har dessutom stöd i forskning och studier vilka visar att verksamheten är betydelsefull för integration och etablering.

4. Men både den generella verksamheten och de riktade insatserna finansieras på frivillig väg, ofta kompletterat med tillfälliga bidrag. Det gör verksamheten sårbar och medför att långsiktigheten i framgångsrika aktiviteter inte kan garanteras. Framgångsrika insatser har ofta eldsjälar att tacka. En starkare styrkedja från verksamhet till nämnd och tryggare finansiering skulle stärka den öppna förskolans potential ytterligare.”

Erfarenheterna från SKRs sammanställning går utmärkt att koppla till Norrtälje gällande att skapa en möjlighet att möta upp för vårdnadshavare som är hemma med barn. Både de med utomeuropeiskt ursprung och nyinflyttade i kommunen som kan skapa ett kontaktnätvårdnadshavare emellan. Öppna förskolan kan rätt nyttjad bli en första kontakt med det offentliga samhället förutom mödravården (MVC) och barnavården (BVC) som en kontakt med myndighetssamhället. Medarbetare på den öppna förskolan blir stöd för vårdnadshavare i de frågor som uppstår som nybliven förälder. De kan även stötta i att ta kontakt med andra stödfunktioner och svara på frågor från vårdnadshavare. Att vara en samlingspunkt för hemmavarande föräldrar är av stor vikt för att bana väg för kontakter med andra vuxna i närsamhället för att träffas och skapa utvidgade kontaktnät.

Folkhälsomyndigheten har gjort en sammanställning som gavs ut 8 februari 2024:

Familjecentralers betydelse för familjers hälsa och välmående – Resultat från en kartläggande litteraturoversikt: ²

”Sammanfattning

Syftet med den här kartläggande litteraturoversikten var att undersöka vad som är känt om betydelsen av familjecentralers hälsofrämjande och förebyggande arbete för att främja barns och familjers hälsa och välmående. Översikten bygger på vetenskaplig och grå litteratur som publicerades januari 1995–juni 2022. Totalt inkluderades nio vetenskapligt publicerade artiklar och sju studier som räknades som grå litteratur.

Tio av de inkluderade studierna var kvalitativa, fem använde mixad metod och en studie var kvantitativ. Ingen studie innehöll barn i studiepopulationen, även om vårdnadshavare i en studie fick skatta utfall på barns hälsa. Vidare handlade sex av de nio vetenskapliga studierna om förstärkta familjecentraler, dit vårdnadshavare kan bli remitterade eller hänvisade. Samtliga studier från grå litteratur handlade om familjecentraler av nordisk modell.

Flera positiva resultat för vårdnadshavare

---

² Familjecentralers betydelse för familjers hälsa och välmående –Resultat från en kartläggandelitteraturoversikt sid. 3

Studierna handlade främst om vårdnadshavares upplevelser av familjecentralernas verksamhet. Flera vetenskapliga studier tyder på att verksamheten kan utgöra ett tillgängligt stöd till vårdnadshavare, och enligt både vetenskaplig och grå litteratur tyckte vårdnadshavarna att deras sociala nätverk stärktes av att delta. Ett par vetenskapliga studier beskriver dock olika faktorer som kan vara hinder för tillgängligheten.

Vårdnadshavarna såg generellt familjecentralen som en trygg och välkomnande arena där de kunde dela erfarenheter och få stöd, och där barnen fick möjlighet att leka. Några studier indikerar även att vårdnadshavare kände sig stärkta i föräldraskapet genom att delta. Flera vetenskapliga studier och studier i den grå litteraturen pekar dock på att de flesta deltagare var kvinnor, vilket potentiellt kan påverka familjecentralens möjligheter att arbeta för ett jämställt föräldraskap.

Stort behov av forskning

Kunskapsläget om hur familjecentralers arbete påverkar jämlikhet i hälsa och ett jämställt föräldraskap bedöms vara oklart, och det saknas kunskap om hur arbetet påverkar barns och vårdnadshavares psykiska och fysiska hälsa liksom samspelet mellan barn och vuxen.

Studierna som ingår i översikten tyder i huvudsak på att familjecentralers hälsofrämjande och förebyggande arbete kan ha en positiv inverkan, men den övergripande slutsatsen är att det behövs mer forskning för att kunna få en mer heltäckande förståelse, inte minst om familjecentraler av nordisk modell. Det behövs fler kvantitativa studier inom området, särskilt studier som inkluderar barn och utfall på barn men också studier som inkluderar män och deras upplevelser av familjecentralernas verksamhet.”

Från Stockholms regionen finns det en intention att verka för fler familjecentraler som ett led att stärka samarbetet mellan olika professioner. Familjecentralen är en mötesplats för föräldrar där ni kan umgås, utbyta erfarenheter och knyta kontakter. I en familjecentral samlokaliseras både barnmorskemottagning, barnvårdscentral, öppen förskola och socialtjänst. Verksamheterna samarbetar för att tillsammans främja en god hälsa hos både ditt barn och dig som förälder. Verksamheten formas utifrån er familjs behov och önskemål. Med en samlokalisering av öppen förskola, MVC och BVC blir det lättare samverka och erbjuda ett samlat, förebyggande föräldrastöd samtidigt som det också blir lättare för vårdnadshavare att komma i kontakt med oss.

Ett samarbete med förskolorna i närhet till respektive verksamhet är av vikt för att minska stegen att börja på förskola och att informera om vikten av förskola för barnen. Arbetet kan utvecklas vidare och bli mer strategiskt för att tydliggöra vikten av att barn går på förskola för att stärka skolresultaten. Det kan även kopplas till att det från och med 1 juli 2023 förts in i Skollagen ett uppdrag om att få fler barn i förskolan. Regleringarna innebär dels att kommunen ska bedriva en uppsökande verksamhet riktad mot barn i åldern 3 – 5 år som inte är inskrivna i förskolan, dels att barn i samma åldersgrupp och som är i behov av bättre språkutveckling ska erbjudas förskola trots att ingen ansökan om förskoleplats har gjorts. Även barn i samma åldersgrupp som har placering i pedagogisk omsorg får information och ett platserbjudande i förskolan.

3.4 Lagrum och regleringar

Skollagen 8.kap – förskolan: Uppsökande verksamhet

12 a § Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. Första kontakten

ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst och varje vår då barnet inte har en plats i förskola, fram till våren när barnet fyller sex år. Kommunen behöver inte ta kontakt enligt första stycket med vårdnadshavare till barn som inte är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen ([1991:481](#)). Lag ([2022:833](#)).

I Norrtälje kommuns reglemente för Barn- och Skolnämnden:

Obligatoriska uppgifter enligt speciallagstiftning

§ 3 Barn- och skolnämnden fullgör kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom enligt skollagen (2010:800) och tillämpliga skolförordningar.

I barn- och skolnämndens uppgifter ingår att leda och samordna verksamheten inom följande skolformer:

- annan pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för förskola och fritidshem, samt annan pedagogisk verksamhet i form av öppen förskola, öppen fritidsverksamhet, samt omsorg under tid då förskola eller fritidshem inte erbjuds,

3.5 Analys av Norrtäljes lokala förutsättningar

Norrtälje kommun har en god inskrivningsgrad i förskola på barn över tre år på 96,7 % med mätdatum 15 oktober 2023. Som visas i tabellen nedan ligger Norrtälje högre än både Stockholms län och Sverige som helhet det gäller både i gruppen 1-5 och 3-5 år på barnen. Det som tydliggörs i tabellen nedan är att 2020 under pandemin sjönk inskrivningsgraden i förskola i Norrtälje mer än i riket och länet. Det berodde troligen på den inflyttning som skedde till kommunen under den perioden i fritidsfastigheter. Norrtälje bedriver uppsökande verksamhet mot de familjer som bor i kommunen och vars barn är tre år och inte går i förskola som erfordras enligt gällande lagstiftning.

Inriktningen på öppna förskolorna i kommunen bör riktas emot vårdnadshavare till unga barn där vårdnadshavarna är föräldralediga och hemma då majoriteten av de äldre barnen är inskrivna i förskola. Det är positivt att se att andelen inskrivna barn i förskola ökar där Norrtälje har en tydlig trend att ligga före både länets andra kommuner och riket.

Nyckeltal	Område	2015	2020	2021	2022	2023
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	Norrtälje	83,6	81,6	85,4	86,4	88,2
	Riket	83,0	85,4	85,5	85,8	86,6
	Stockholms län	83,7	85,1	85,3	85,1	86,7
Barn 3-5 år inskrivna i förskola, andel (%)	Norrtälje	93,0	90,0	93,6	95,7	96,7
	Riket	93,2	95,0	95,0	95,2	95,3
	Stockholms län	92,8	93,5	93,5	94,1	94,6

Öppna förskolan har en viktig roll som stöd och stöttning till nyblivna föräldrar/ vårdnadshavare. Det är en kontaktyta som öppnar upp för möten både med samhällets stödfunktioner och främst en mötesplats mellan vårdnadshavare. Att träffa andra nya vårdnadshavare som nybliven förälder har ett stort värde och som mötesplats för detta har öppna förskolan en viktig uppgift. På öppna förskolorna erbjuds även utbildningar och kurser som stödjer vårdnadshavare i föräldraskapet. Genom den höga inskrivningsgraden i förskolorna bör verksamheten riktas mot nyblivna vårdnadshavare i första hand.

När barnen börjar i förskolan hanteras närvaro och frånvaro i förskolan digitalt sedan 2018 och det har öppnat upp möjligheten på strategisk nivå att följa upp närvaron i de

barn som går i en kommunalt driven förskola. SKR har inlett arbeten med att utveckla uppföljningen av förskole närvaron utifrån fokus på skolframgångar för elever. Innan närvaron hanterades digitalt fanns inte möjligheten att följa upp faktiskt närvaro utan bara inskrivningsgraden i förskola som gjorts sedan en längre tid.

Gällande kommunens finskspråkiga invånare är majoriteten bosatta i Norrtälje stad-området samt Rimbo-området och den 31 december 2023 är det 18 barn i ålder 1 till 5 år vars vårdnadshavare själva registrerat att barnet är finsktalande i kommunens barn- och elevregister. Att rikta en öppen förskola mot just finskspråkighet uppfattas utifrån det som tveksamt trots att Norrtälje är ett finskt förvaltningsområde.

3.6 Ekonomi

Hallstaviks öppna förskola anslagsfinansieras med en budget på omkring 550 000 kronor. I budgeten för kommunalförbundet vård och omsorg (KSON) avsätts 2 000 000 kronor för öppna förskolan 2024 i Norrtälje. Verksamheten i Hallstavik är öppen förmiddagar med en medarbetare och den i Norrtälje har öppet hela dagar med två medarbetare i verksamheten. Förutom kostnader för medarbetare ingår främst lokalhyra och viss ledningsresurs på de öppna förskolorna.

4 Analys och utvecklingsmöjligheter

Öppna förskolor är uppskattade mötesplatser för föräldrar som är hemma med barn vilket tydliggörs med ett stort antal besökare som redovisas på Norrtäljes öppna förskola. Öppna förskolan i Norrtälje drivs i formen av ett "Familjens hus" i nära samarbete med BVC och BUP. I Hallstavik bedrivs verksamheten i en lokal nära Hallsta skola och förskolan Linden och har ett nära samarbete med BVC på orten. Från regionen finns det en intention att verka för fler familjecentraler som ett led att stärka samarbetet mellan olika professioner. Samverkan i Hallstavik upplevs fungera väl men kan så klart utvecklas ytterligare. En utmaning på öppna förskolan i Hallstavik är att den främst besöks av föräldrar med svenskt ursprung och är väl etablerade i samhället. Vissa dagar finns det en medarbetare som pratar arabiska på plats från socialtjänsten och då ökar antalet besökare med arabiska som modersmål. Det är en utmaning att få dem att besöka öppna förskolan även när den personen inte är på plats.

Utifrån Norrtälje kommuns utbredning kan nästa steg vara att utveckla öppen förskola även i Rimbo som ett steg att förbättra tillgängligheten till medborgarna. Erfarenheter från skolor och förskolor i Rimbo visar ett behov av ett tätare samarbete och stöd för vårdnadshavare upplevs som behövt. Rektorer har lyft det som en avsaknad av stödfunktioner för vårdnadshavare i Rimbo då deras upplevelse är att de familjer med störst behov inte tar sig till Norrtälje för möten på till exempel Socialtjänsten. En satsning på vårdnadshavare till yngre barn genom öppen förskola kan vara en insats som ger effekter för barnen och minskar stegen för vårdnadshavare att söka stöd av till exempel socialtjänsten i förebyggande och föräldrastödjande insatser.

För att skapa bättre utvecklingsmöjligheter för de öppna förskolorna är det är lämpligt att en utförare som ansvarar för all verksamhet istället för som idag två olika utförare Tio100 respektive Barn- och Utbildningsförvaltningen. Båda organisationerna finns inom Norrtälje kommun men för att ta ett helhetsgrepp om verksamheten bör det vara en av verksamheterna som har ansvaret för de öppna förskolorna i kommunen. Vinsten med att samorganisera verksamheterna under ett ledarskap skapar bättre förutsättningar för ett samarbete mellan de olika enheterna och möjlighet att utveckla bland annat föräldrastödsutbildningar som "Lilla ABC för vårdnadshavare för barn 0 till 2 år". För att

genomföra insatsen krävs två kursledare som kan växeldra och observera genom utbildningen tillsammans. Detta skulle med öka tillgängligheten ytterligare för den ofta mycket uppskattade utbildningen. Att erbjuda utbildningar på fler orter än som idag i Norrtälje är positivt för kommunens invånare.

Att samla upp öppna förskolan under ett gemensamt ledarskap ger möjlighet att få fler kollegor att samverka med och att få större professionsutveckling. Med möjlighet att ha digitala möten och snurrande bemanning på de 2 eller kanske 3 verksamheterna finns det potential till stora utvecklingsmöjligheter. Trygg i Norrtälje kommun (TINK) har ofta sökt i skolor och förskolor efter handledare för utbildare i ABC (Alla barn i centrum) för vårdnadshavare och uppdraget borde samlas till öppna förskolorna som kan organisera för det under ett gemensamt ledarskap.

I Norrtälje kommun finns det barnavårdscentraler (BVC) i Norrtälje, Hallstavik, Rimbo och Älmsta. Tio100 har BVC i Norrtälje, Hallstavik där det även finns öppen förskola samt en BVC i Älmsta. BVC i Rimbo drivs av Doktor.se. Barn- och Utbildningsförvaltningen har förskoleverksamhet på alla orterna och skulle om det efterfrågas kunna samorganisera driften på samtliga orter om det anses mest lämpligt.

Att bygga vidare mot Region Stockholms intentioner mot familjecentraler är det en förutsättning att öppna förskolornas verksamhet samorganiserar ihop med intilliggande BVC och MVC (mödravårdscentral) och Socialtjänsten. En fördel med den utvecklingen med familjecentraler där socialtjänsten är involverad är att de eventuellt kan erbjuda samtal och möten med vårdnadshavare i Hallstavik och kanske Rimbo närmare deras boende. En upplevelse från rektorer i Rimbo och Hallstavik är att resan till möten i Norrtälje kan bli ett onödigt trappsteg för vårdnadshavare i behov av frivilliga stödsatser från socialtjänsten.

Att organisera öppen förskola i Norrtälje kommuns egen regi öppnar upp för gemensamma stödsatser som att verka för att få fler barn att gå i förskola som är ett av de lagstyrda uppdrag som ligger på och Barn- och Utbildningsförvaltningen. Samlokalisering med BVC och MVC som i Norrtälje bör då fortsätta och vara målsättningen även i Hallstavik på sikt och vid en eventuell etablering av öppen förskola i Rimbo eller Älmsta.

5 Slutsatser/förslag till utveckling

I nu läget finns det öppna förskolor i Hallstavik och Norrtälje med två olika huvudmän. De två verksamheterna bör sammanföras till en huvudman för att kunna samorganisera ledning och organisering. Att samorganisera de öppna förskolornas arbete kan ge stora utvecklingsmöjligheter av verksamheterna gemensamt. Norrtälje kommuns reglemente uppdrar åt och Barn- och Utbildningsförvaltningen att organisera öppen förskola vilket kan vara en lösning. Alternativt att verksamheterna samlas hos Tio100. Den verksamhet som blir huvudman förslås att ta över budgetposten från den andra organisationen. Även om verksamheten förs över bör verksamheten fortsatt organiseras inom "familjens hus" för fortsatt bra verksamhet till invånarna i Norrtälje kommun. Ett framtida utvecklingsbehov kan finnas främst i Rimbo men kanske även i Älmsta där det finns barnavårdscentraler.

Öppna förskolans ledarskap och utveckling av verksamheten i Hallstavik kan med det samordnas med utveckling av verksamheten i Norrtälje. En enhetschef skulle kunna leda de båda verksamheterna och eventuellt verka för öppnande av ytterligare verksamheter.

Fler verksamheter eller höjd ambitionsnivå på nuvarande verksamheter kan kostnadsberäknas om det efterfrågas.

6 Källhänvisningar i utredningen

Folkhälsomyndigheten

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/f/familjecentralers-betydelse-for-familjers-halsa-och-valmaende/>

Skollagen 2010:800

Skolverket:

<https://utbildningsguiden.skolverket.se/languages/svenska/annan-pedagogisk-verksamhet>

Slutrapport till regeringen, Öppen förskola för språk och integration 2018–2020

[https://skr.se/download/18.1cf584b3180b4edbfedde94/1652447528207/slutrapport%20%C3%B6ppen%20f%C3%B6rskola%20\(00000002\).pdf](https://skr.se/download/18.1cf584b3180b4edbfedde94/1652447528207/slutrapport%20%C3%B6ppen%20f%C3%B6rskola%20(00000002).pdf)